

O'tkir Hoshimovning hayoti va ijodi va uning adabiy estetik qarashlari

Akramova Dilshoda Anvarjon qizi

Andijon Davlat Chet Tillari Instituti.

Xorijiy til va adabiyoti fakulteti 209-guruh talabasi.

ANNOTATSIYA: *Maqola O'rkir Hoshimovning hayoti va uning asarlari haqida malumot beradi. Shuningdek, yozuvchining XX asr o'zbek adabiyotiga qanday kirib kelishi nasri rivojiga qo'shgan hissasi va uning estetik qarashlari, qarashlarini shakllaninishi yoritib beriladi.*

KALIT SO'ZLAR: *Badiiy asar, g'oya, estetik qarashlar, uslub, qissa, roman, hikoya, ijodkor, yozuvchi.*

ANNOTATSIYA: *The article provides information about the life and works of Orkir Hashimov. Also, how the writer entered the Uzbek literature of the 20th century, his contribution to the development of his prose, and the formation of his aesthetic views and views are explained.*

KEY WODS: *A work of art, an idea, aesthetic views, a style, a short story, a novel, a story, a creator, a writer.*

АННОТАЦИЯ: *В статье представлены сведения о жизни и творчестве Оркира Гашимова. Также объясняется, как писатель вошел в узбекскую литературу XX века, его вклад в развитие его прозы, формирование его эстетических воззрений и воззрений.*

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: *Художественное произведение, идея, эстетические взгляды, стиль, рассказ, роман, повесть, творец, писатель.*

KIRISH.

Elimiz suygan taniqli ijodkor, O'zbekiston xalq yozuvchisi, el dardini oz dardi deb bilgan, betakror qalam sohibi o'zbek adabiyotida o'zining o'chmas izini qoldirib ketdi. O'tkir Hoshimov badiiy ijodda hikoya, qissa, romanlar rivojiga, shuningdek publistikada esa betakror sermahsul maqolalari, adabiy-qaydlari,

adabiy portred, suhbat janridagi barakali ijodi va o'zgacha yozuv usuli bilan boshqalardan ajralib turadi.

ASOSIY QISM.

O'tkir Hoshimov 1941-yili 5-avgustda Toshkentning Do'mbirobod mahallasida tug'ilgan. Toshkent Davlat Universiteti filologiya fakultetida o'qigan. Turli tahririyat va nashriyotlarda ishlagan. Shuningdek, u Oliy Majlisda qo'miya raisi vasifanini ham bajargan.

Yozuvchining bolaligi urush va urushdan keying davrlarga to'g'ri keldi. "O'sha davrda non tanqis bo'lgani bilan kutubxonalarda kitob ko'p edi",- deya eslaydi yozuvchi.¹ Shuni ham aytib o'tish kerakki, O'tkir Hoshimov ko'proq kitob o'qish uchun pochta xat tashuvchi bo'lib ham ishlagan .

Yozuvchini ijodiga nazar solsak, u ijodini 1962-yilda "Po'lat chavandoz" nomi bilan ilk ocherklar to'plami bilan boshlagan. Lekin shuni ham aytish kerakki, yozuvchiga mashhurlik olib kelgan asar boshqa edi. Asar 1970-yilda nashrdan chiqarilgan "Bahor qaytmaydi" qissasi bo'ldi.²

Bu asar o'sha davrda oddiy insoniy munosabatlar haqidagi asar bo'lib boshqa ko'plab asarlardan ajralib turardi. Chunki o'tgan asrning 70-yillarida ko'p yozuvchilar mafkura targ'ibotda iborat asarlar nashrdan chiqar edi. Shuningda bu asar asosida suratga olingan videofilm o'z davrida ko'plab tomoshabinlarga ega bo'lgan.

Shuningdek, XX asr ikkinchi yarmini o'zbek adabiyoti, aniqrog'i, nasri rivojida O'tkir Hoshimovni munosib o'rni bor. Mustabid tuzum sharoitida yozuvchi o'zining estetik qarashlarini ochiq oydin va ro'yi-rost bayon qila olganligi bilan ajralib turadi. Yozuvchi o'z asarlarida hamisha haq gapni aytgani uning ijodiy konsepsiyasi sifatida aks etadi.³

¹ [<http://www.ozodlik.org/content/artickle/24995895.html> Taniqli o'zbek yozuvchisi O'tkir Hoshimov olamdan o'tdi.

² https://uz.wikipedia.org/wiki/O%CA%BBtkir_Hoshimov?wprov=sfla1 O'tkir Hoshimov

³ Yo'ldoshxoja Solijonov , Ro'ziyev Temur Erkinjon o'g'li maqola "O'tkir Hoshimovning adabiy-estetik qarashlari.

Yozuvchini boshqalardan farq qilib turadigan badiiy estetikasini uning ilk asarlaridan ham sezish mumkin. Misol uchun uning ilk asarlaridan biri bo'lgan "To'rt maktub" hikoyasini oladigan bo'lsak, hikoyada o'zbek xalqini ruhiy va jasadiy kuchini, do'stligini, hamkorligini va munosabatlarini ikki do'st o'rtasidagi maktublar orqali ochiqlab berilgan. Keyinchalik bu hikoya asosida "Cho'l havosi" qissasi yozildi. Qissa "Sharq yulduzi" da bosilgandan keyin taniqli yozuvchi Abdulla Qahhor yosh yozuvchiga "O'tkir! "Cho'l havosi"ni o'qib suyunib ketdim. Birdan lov etib alanga bilan boshlangan ijodning kelajagi porloq bo'ladi, qissa juda sof, samimiy, tabiiy, rohat bilan o'qiladi" deyiladi maktubda.⁴

XULOSA.

O'tkir Hoshimov asarlaridagi sof tuyg'ular boshqa hech qaysi yozuvchilar estetikasida uchramaydi. Yozuvchining qarashlari qahramonlar orqali ochiq-oydin o'quvchiga yetkazib beriladi. Shuningdek asarlaridagi qahramonlar qaysi davrda, qanday sharoitda yashashidan qat'iy nazar adolat va haqiqatga intilishadi va asarda og'ir bo'htonlarga uchrasa ham o'zligini, insoniy tuyg'ularini yo'qotmay saqlab qoladi. Bu tuyg'ular yozuvchini soddalik bilan ifodalangan, lekin inson qalbiga kirib boruvchi yozish uslubi bilan ifodalanadi.

"Ehtimol, dunyoning bu chetida turib biro dam o'z sevgilisiga aytgan dil rozini dunyoning narigi chekkasidagi boshqa bir odam tushunmas. Ehtimol, duntoning bu chetida turib bir odam aytgan oqilona fikrni dunyoning narigi chekkasidagi boshqa bir odam tushunmas. Biroq dunyoning bu chekkasida turib ona aytgan allaga narigi chekkasidagi go'dak bemalol orom oladi"

O'tkir Hoshimov qalamiga mansub bolgan bu parcha "Dunyoning ishlari" qissasidan olingan bo'lib bu asarni yozuvchi o'z onasiga atab yozgan. Asarda o'zbek onalari qanday fidokorligi, ularning qalbi qanchalar go'zal bo'lishi yozuvchining badiiy mahorati estetik qarashlari orqali juda ham ta'sirli ravishda ochib berilgan.

⁴ <https://yuz.uz/uz/news/nasrdagi-shoir-yoxud-ruhiyat-manzillari> Nasrdagi shoir yoxud ruhiyat manzillari

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1.[<http://www.ozodlik.org/content/artickle/24995895.html> Taniqli o'zbek yozuvchisi O'tkir Hoshimov olamdan o'tdi.

2.https://uz.wikipedia.org/wiki/O%CA%BBtkir_Hoshimov?wprov=sfla1
O'tkir Hoshimov.

3.Yo'ldoshxoja Solijonov , Ro'ziyev Temur Erkinjon o'g'li maqola "O'tkir Hoshimovning adabiy-estetik qarashlari.

4.<https://yuz.uz/uz/news/nasrdagi-shoir-yoxud-ruhiyat-manzillari> Nasrdagi shoir yoxud ruhiyat manzillari.